

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar och till lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar och till lagar som har samband med den (RP 181/2020 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)

- regeringssekreterare Tiina Muinonen, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Minka Hauta-aho, Pensionsskyddscentralen
- jurist Maire Lumiaho, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- utvecklingschef Sonja Lilius, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Folkpensionsanstalten
- Suomen Kirjailijaliitto r.y.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det ändringar i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar och lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen.

Genom ändringarna görs vissa små korrigeringar av sådant som upptäckts i samband med verkställandet av lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar efter att lagen trädde i kraft. I propositionen föreslås det bland annat att ersättningen för inkomstbortfall ska fördelas mellan lantbruksföretagaren och den arbetsgivare som betalat honom eller henne lön för sjukdomstid i en sådan situation där lantbruksföretagaren på grund av ett skadefall är arbetsoförmögen både i sitt företagarbete och i det arbete som han eller hon utför i ett anställningsförhållande vid sidan av företagarbete. Den föreslagna fördelningsregeln ska säkerställa att det inte

Betänkande ShUB 35/2020 rd

längre kan uppstå en situation där lantbruksföretagaren inte alls får ersättning för inkomstbortfall i fråga om företagarkerksamheten.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Syftet med propositionen är att avhjälpa vissa missförhållanden som upptäckts i samband med verkställandet av lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015) efter det att lagen trädde i kraft 2016. Dessutom föreslår regeringen tekniska ändringar som förtydligar lagstiftningen. Utskottet anser att de föreslagna ändringarna behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker därför lagförslagen utan ändringar.

Det viktigaste ändringsförslaget ur de försäkrades synvinkel gäller fördelningen av ersättning för inkomstbortfall mellan den försäkrade och den arbetsgivare som betalat lön för sjukdomstid i en situation där lantbruksföretagaren eller stipendiaten på grund av ett skadefall är arbetsoförmögen både i sitt företagarbete eller sin stipendieverksamhet och i det arbete som han eller hon utför i ett anställningsförhållande.

Enligt förslaget ska ersättning för inkomstbortfall till lantbruksföretagare eller stipendiater ur den obligatoriska försäkringen för arbetstiden fördelas mellan företagaren eller stipendiaten och den arbetsgivare som betalat lön för sjukdomstiden. Den föreslagna fördelningsregeln tillämpas inte på frivilliga arbetstidsförsäkringar som tecknats av lantbruksföretagare eller frivilliga fritidsförsäkringar som tecknats av lantbruksföretagare och stipendiater. Den försäkrade får i fortsättningen hela ersättningen för inkomstbortfall i fråga om dessa försäkringar. Utskottet anser det vara bra att det efter den föreslagna ändringen inte längre kan uppstå en sådan situation enligt gällande lagstiftning där lantbruksföretagaren eller stipendiaten inte får någon som helst ersättning efter att ersättningen först betalats till arbetsgivaren. I enlighet med försäkringsprincipen får den försäkrade alltid utifrån den försäkrade arbetsinkomsten en relativ andel av ersättningen eller, i fråga om frivilliga försäkringar, hela ersättningen. Utskottet noterar att den föreslagna ändringen motsvarar den tillämpningspraxis som gällde innan lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar trädde i kraft 2016.

Ett annat förslag av stor betydelse för de försäkrade gäller retroaktiv invalidpension som enligt arbetspensionslagarna beviljas lantbruksföretagare eller stipendiater och hur pensionen inverkar på redan ersatta olycksfall i arbetet eller yrkessjukdomar. Enligt propositionen ska den retroaktiva invalidpensionen och de anknytande justeringarna av försäkringen och arbetsinkomsten enligt lagen om pension för lantbruksföretagare inte längre påverka årsarbetsinkomsten och ersättningen enligt lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar. Utskottet anser att detta är behövligt eftersom det leder till färre återkravssituationer av den typ som kan uppstå till följd av den gällande lagstiftningen.

Enligt propositionen har de föreslagna ändringarna inga konsekvenser för statsfinanserna. Den föreslagna fördelningsregeln kan öka arbetspensionsutgifterna. Förslaget om retroaktiv invalid-

Betänkande ShUB 35/2020 rd

pension inverkar på samordningen av förmånerna. Trots det blir de samlade konsekvenserna för arbetspensionssystemet små eftersom det förekommer ganska få fall av den här typen.

Ändringarna föreslås träda i kraft vid ingången av 2021 och gäller skador som inträffar efter lagens ikraftträdande. Propositionen innehåller dock vissa procedurbestämmelser som med avvikelser från huvudregeln tillämpas också på skador som inträffat före lagens ikraftträdande.

I sina yttranden har sakkunniga påpekat att även de mer principiella ändringarna, det vill säga bestämmelserna om fördelning av ersättningen för inkomstbortfall mellan arbetsgivaren och den försäkrade och om utbetalning av retroaktiva förmåner, bör tillämpas också på skadefall som inträffat före ikraftträdandet av de föreslagna lagarna. Utskottet konstaterar att dessa föreslagna undantag har tagits upp också vid beredningen av propositionen.

Utskottet betonar att i fråga om den lagstadgade olycksfallsförsäkringen gäller den princip som följer av försäkringens karaktär av skadeförsäkring, nämligen att skadefall i regel omfattas av den lagstiftning som gäller vid tidpunkten för skadefallet. Denna huvudregel gäller i första hand ersättningsbestämmelserna, men också alla andra bestämmelser om skadefall, om inte något annat föreskrivs i lag. Enligt propositionen har det under beredningen inte framkommit några vägande skäl att avvika från huvudregeln, så utskottet föreslår inga ändringar i ikraftträdandet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1–3 i proposition RP 181/2020 rd utan ändringar.

Helsingfors 19.11.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
medlem Anna-Kaisa Ikonen saml
medlem Arja Juvonen saf
medlem Noora Koponen gröna
medlem Aki Lindén sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Minna Reijonen saf
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Juhana Vartiainen saml
medlem Heidi Viljanen sd
medlem Sofia Virta gröna
ersättare Mikko Ollikainen sv.

Betänkande ShUB 35/2020 rd

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen.